

Posudok habilitačnej práce

Gabriela Magálová sa sústavne a intenzívne venuje reflexii tvorby pre deti. Nevníma ju izolovane, ale v kontextoch literárnych, filozofických, sociologických i psychologických. Otvorili jej cestu k prehĺbeniu pohľadu na túto oblasť tvorby. Sústreďuje sa na mapovanie a reflexiu tej línie v tvorbe pre deti, ktorá sa v predchádzajúcich oblastiach ocitla na periférii záujmu literárnych vedcov. Z ich strany nešlo o ignorantstvo / hoci ani to nemožno v niektorých prípadoch vylúčiť/. Bol to dôsledok spoločensko – politickej situácie, ideologických tlakov, ktoré zasiahli aj oblasť umenia a umenovedy.

G. Magálová vstúpila do tejto oblasti programovo „bielenej“, otvorila ju pre rozsiahle bádanie, hodnotenie. Nielen zo strany literárnych vedcov, ale aj percipientov, pre ktorých je táto oblasť tvorby určená. Podobne ako etnológa Clauda Lévi – Straussa ju však zaujíma celý široký priestor, ktorý je spojený s mýtmi, rozprávkami, zaľudnenými fiktívnymi i reálnymi bytosťami. V posledných svojich teoretických prácach cielene sleduje aj filozofické rozpätie diel slovenských autorov písucich pre deti. Viedlo ju k tomu okrem iného aj poznanie, že štrukturalizmus a postštrukturalizmus ako vedecké metódy, ktoré využíva, sú s filozofiou spriaznené a odrastajú na nej. Nie je jej vzdialený ani semiotický prístup a predovšetkým v poslednej jej práci nachádzame viaceré jeho stopy. Možno práve v tom je Magálovej prístup k tvorbe pre deti netradičný, jedinečný a využíva ho v našich končinách ako prvá. Rovnako dôležité však je, že ide o prístup efektívny. Nevedie k univerzálnym, všeplatným záverom na tému tvorby pre deti. Rešpektuje pluralizmus, široký register tvorivých prostriedkov a postupov, ktoré jej spätne umožnili zaznamenať špecifiká tvorby jednotlivých autorov, ale aj špecifiká pri jej percepcii a v konečnom dôsledku aj pri jej kritickej reflexii. Dôležitý je pre ňu vývin, stav tvorby pre deti v danom období. „Neumŕtvuje“ ho v hraniciach času, dobe vzniku, ale hľadá životodárne prúdy, ktorými „preteká“ do ďalších období.

Predovšetkým monografiu G. Magálovej *Meditatívna rozprávka* možno označiť vo viacerých smeroch za prelomovú. Prináša okrem iného poznatok, že tvorba pre deti niektorými dielami súznie aj s ostatnými oblasťami literatúry, umenia – nielen u nás, ale aj vo svete. Na prelome storočí dochádza k opätovnému sfilozofovaniu literatúry. Samozrejme, núkajú sa isté paralely s existencializmom. Ale to je jedna z tém, ktorá odkazuje na rozsiahle bádanie umenovedcov, pre ktoré napokon vysiela indície aj G. Magálová vo svojej monografii. Zároveň napovedá, že sa treba sústreďiť aj na opačný pól straty zmyslu, taký príznačný pre tvorbu a úvahy modernistov i postmodernistov.

Ďalším dôležitým poznatkom, ku ktorému sa G. Magálová na základe bádania dopracovala, je prítomnosť intertextuality v dielach pre deti. Jej podoby vo svojej monografii zaznamenáva,

analyzuje. Nadväzuje na poznatky Umberta Eca a ďalších, ktorí sa ňou zaoberajú v iných oblastiach literatúry. Je to zároveň aj dokladom toho, že umenie moderny a postmoderny nepopreli tradíciu, ako to prezentovali vo svojich manifestoch, ale naopak, tvorivo ju rozvíjali.

G. Magálová sa usiluje vnieť poriadok aj do vymedzovania jednotlivých pojmov. Upozorňuje na rozdielnosti a špecifiká meditatívnej a filozofickej rozprávky.

V rámci výskumnej časti knihy hľadá G. Magálová hranicu medzi tvorbou pre deti a tvorbou pre dospelých. Zaujíma ju otázky psychológie vnímania, fantazijné, asociačné a konfrontačné schopnosti detského čitateľa. Na konkrétnych dielach a ich percepcii detským čitateľom si overuje vhodnosť využitia tvorivých prostriedkov a postupov jednotlivých diel, únosnosť tém, náročnosť ich spracovania. Vychádza tak pri formulovaní svojich poznatkov z reálnych, nie predpokladaných daností detských čitateľov. Považujem to za dôležité aj z toho dôvodu, že s takýmto typom diel pre deti nemáme dostatok skúseností. Magálovej monografia tak poskytuje dôležité informácie pre autorov, ktorí sa venujú tvorbe pre deti, ale rovnako aj umenovedcom.

Výskumná časť Magálovej monografie úzko súvisí s teoretickou časťou. Navzájom sa dopĺňajú, upresňujú, posilňujú, upozorňujú na nové možnosti tvorby pre deti.

Na základe výsledkov, ktoré G. Magálová dosiahla v oblasti mapovania detskej literatúry, zaznamenávania jej tendencií, tvorivých prostriedkov a postupov odporúčam, aby jej bol udelený titul docentky.

v Bratislave

15. januára 2014

prof. PhDr. Božena Čahojová, PhD.